

G: Dokumentasjon i forbindelse med produkter og produsenter

I dette kapitlet forklares ulike begreper som alle dreier seg om dokumentasjon av produkt- eller produsentforhold.

FDV-dokumentasjon

FDV – Forvaltning, Drift og Vedlikehold. Skal følge bygningen/anlegget og skal blant annet fortelle eieren hvordan produktet skal vedlikeholdes på rett måte – hvis det trenger vedlikehold. Denne dokumentasjonen skal også inneholde informasjon om hva slags produkt dette er og hva slags betegnelser og egenskaper det har med tanke på senere utskiftninger og utbedringer. Denne typen dokumentasjon skal foreligge ved større bygge- og anleggsprosjekter. For produkter som ikke krever spesielt vedlikehold, noe som gjelder de aller fleste rørproduktene, så er det tilstrekkelig med produktdatablad som FDV-dokumentasjon.

Produktdatablad

Slike datablad inneholder opplysninger om produktet, hvilken form det har og hvilke egenskaper det har. Produktdatabladet skal beskrive produktet på en slik måte at man kan vurdere egnethet og finne erstatninger/løsninger ved senere utskifting.

EPD (miljødeklarasjon, miljøvaredeklarasjon)

En EPD (Environmental Product Declaration) er en standardisert måte å angi et produkts eller en tjenestes miljøpåvirkninger på og som gjør det mulig å sammenligne ulike produkter og løsninger i et miljøperspektiv. Påvirkningene angis i hele eller deler av produktets livsløp – råvarestadiet, produksjon, transport, installasjon, driftsfase og sanering. Når det er miljømessig bærekraftig skal man tilstrebe å resirkulere eller gjenbruke produktene – sirkulærøkonomi – som gir en gevinst i dette regnskapet.

En EPD skal angi om produktet inneholder kjemiske forbindelser som man bør kjenne til med tanke på helse og miljø og de totale miljøpåvirkningene fra produktene:

- Global klimaendring (GWP) målt i kg CO₂-ekvivalenter (karbondioksid)
- Nedbryting av ozon-laget (ODP) målt i kg CFC-11-ekvivalenter (freon-11)
- Dannelse av smog (POCP) målt i kg C₂H₄-ekvivalenter (etylen)
- Forsuring (AP) målt i kg SO₂-ekvivalenter (svoveldioksid)
- Overgjødsling (EP) målt i kg (PO₄)³-ekvivalenter (fosfat)
- Forbruk av mineraler o.l. (ADPM) målt i kg Sb-ekvivalenter (antimon)
- Forbruk av fossile ressurser (ADPE) målt i Megajoule (MJ)

Er det utslipp av andre klimagasser, så regnes dette altså om til en felles verdi. For eksempel har svært aggressive klimagasser en høy omregningsfaktor – slik at regnestykket blir så reelt som mulig.

Du får EPD som skriftlig dokumentasjon – gjerne basert på scenarier for det som skjer etter produksjon – eller mer reelle prosjektspesifikke beregninger utført ved hjelp av en tredjepartsverifisert EPD-generator.

En EPD bør absolutt gjelde for et spesifikt produksjonssted. Litt av hensikten med en EPD er nemlig at produsentene skal konkurrere om å ha den beste EPDen – og med det ha en interesse av å forbedre sine miljøprestasjoner. Men det finnes generelle EPDer for hele bransjer som ikke gir denne ønskede effekten.

Les mer på www.epd-norge.no.

HMS-datablad, sikkerhetsdatablad

HMS – «Helse, Miljø og Sikkerhet». Datablader er påkrevet for produkter som KAN ha stor påvirkning på de tre nevnte forholdene. For vår del gjelder det p.t. kun smøremidlene som skal benyttes ved montasje av muffeskjøter med tetningselement – selv om disse ikke utgjør noen risiko i HMS-sammenheng.

Produktsertifikat

Plastrørprodukter merket med det beskyttede Nordic Poly Mark, kronemerket (NS) og noen andre sertifiseringsmerker er underlagt tredjeparts kontroll. Det innebærer at et godkjent/akkreditert testinstitutt kontrollerer våre produkter og vårt produktkontrollsystem. Godkjenning gir oss rett til å merke produktene med et sertifiseringsmerke/kvalitetsmerke. Dette merket er altså dokumentasjon på at produktet er godkjent i henhold til gjeldende produktstandard og at vi følger de prosedyrer for kontroll som sertifiseringsorganet forlanger. Å bruke sertifiseringsmerker urettmessig er straffbart. Det utstedes sertifikater som dokumentasjon på sertifisering, men merket på produktet er det som gjelder.

Det er ulikt kontrollomfang for ulike sertifiseringsordninger. I sammenheng med vurdering og verifikasjon av ytelse i Byggevareforordningen er det definert fem systemer – eller nivåer – fra 4 til 1+. For plastrør er de frivillige sertifiseringsordningene med sertifiseringsmerkene Nordic Poly Mark eller NS kronemerket i system 1+, mens det forventes at omfanget for CE-merking vil ligge på de laveste nivåene.

Utføres av	Handling	System				
		1+	1	2+	3	4
Produsent	Fastsettelse av produktets ytelser			✓		✓
	Produksjonskontroll i fabrikk	✓	✓	✓	✓	✓
	Stikkprøver iht. prøvingsplan	✓	✓	✓		
Produkt-sertifiserings-organ	Fastsettelse av produktets ytelser	✓	✓			
	Innledende og løpende inspeksjon av produksjon og produksjonskontroll	✓	✓	✓		
	Prøving før lansering	✓				
Testinstitutt	Fastsettelse av ytelse basert på prøving, beregning, dokumentasjon e.a.				✓	

Kilde: Direktoratet for byggkvalitet, system for vurdering og verifikasjon av ytelse

I tillegg er produkter i kontakt med drikkevann gjerne sertifisert gjennom egne nasjonale ordninger som dokumentasjon på at de tilfredsstiller kravene i drikkevannsforskriften. Det er for tiden ikke en slik sertifiseringsordning i Norge.

Les mer på www.nordicpolymark.no og www.insta-cert.net.

NS-EN ISO 9001, kvalitetssystem

Pipelifes kvalitetssystem er sertifisert i henhold til NS-EN ISO 9001. I dette inngår kvalitetskontroll av produkter, men det innebærer også at det finnes oppdaterte rutiner for de viktige operasjonene som gjøres i bedriften. Hovedhensikten er å redusere muligheten for at feil oppstår, forhindre gjentagelse av feil og øke effektiviteten. I visse sammenhenger krever kunder at det framlegges dokumentasjon på at bedriften har et godkjent kvalitetssikringsystem ved å be om å få tilsendt kopi av sertifikatet.

NS-EN ISO 14001, miljøledelse

Godkjenning i henhold til denne standarden innebærer at vi har et godkjent system for miljøledelse. Det vil si at bedriften planmessig arbeider med å redusere eventuelle negative effekter våre aktiviteter har på miljøet. Dette innebærer for eksempel kildesortering, sikker oppbevaring og behandling av kjemikalier og risikoavfall, strømsparing og annen energioptimalisering og så videre. Man kan også be om å få tilsendt dokumentasjon på dette i form av kopi av sertifikatet. Se også punktet om EPD.

BIM datamaler

Bruk av datamaler (Data Templates, DT) er den mest effektive løsningen for overføring og oversettelse av produktdata mellom ulike BIM-verktøy. En datamal inneholder grupper av egenskaper og verdier – gjerne kalt egenskapssett – som lett kan deles mellom vidt forskjellig BIM-software, og i tillegg oversettes til alle verdens språk. På den måten kan både mennesker og programmer forstå hva som faktisk menes med et gitt begrep, en benevnelse eller en egenskap. Datamalene PipeLife benytter er i henhold til ISO 23386 og ISO 23387.

Dokumentasjon er ferskvare

Det er viktig å forholde seg til dokumenter som er oppdaterte på byggetidspunktet. Derfor gjengis ikke disse dokumentene her, men foreligger som nedlastbare PDF-filer på www.pipelife.no og i andre databaser - eller de kan skaffes ved å kontakte oss direkte. Slike dokumenter oppdateres jevnlig og bør ikke lagres med tanke på senere bruk.